

INDICATOR: GROENE RUIMTEN BEHEERD DOOR LEEFMILIEU BRUSSEL - AFDELING GROENE RUIMTEN

THEMA: GROENE RUIMTEN EN BIODIVERSITEIT

1 BELANG EN ELEMENTEN VAN INTERPRETATIE VAN DE INDICATOR

Vragen achter de indicator:

Welke oppervlakten van groene ruimten worden beheerd door de afdeling Groene ruimten van Leefmilieu Brussel? Hoe neemt deze oppervlakte toe in de loop van de tijd?

Milieuproblematiek beschreven door de indicator:

In een stedelijke omgeving wordt de levenskwaliteit van de inwoners en de kwaliteit van het leefmilieu sterk beïnvloed door de aanwezigheid van de natuur en groene ruimten. De groene ruimten die toegankelijk zijn voor het publiek spelen een fundamentele sociale rol in termen van levenskwaliteit, in het bijzonder als speel-, ontmoetings- en ontspanningsruimten. Deze rol blijkt bijzonder belangrijk op het niveau van een stad als Brussel waar ongeveer twee derde van de woningen niet over een privétuin beschikken (selon un sondage réalisé à l'été 2020 – Dedicated, 2020).

Bijhorende politieke en wettelijke context:

Het gewestelijk Natuurplan 2016-2020 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (2016) bevat 7 grote doelstellingen, waaronder:

- De toegang tot de natuur verbeteren voor Brusselaars: iedereen moet een kwaliteitsvolle groene ruimte in de buurt van zijn woning hebben, ook in het stadscentrum.
- Het gewestelijke groene netwerk uitbouwen: de groene ruimten onderling verbinden, zodat de soorten en de biodiversiteit in de stad zich verder kunnen ontwikkelen.
- Het ecologisch beheer van de groene ruimten uitbreiden en versterken: het beheer van de openbare ruimten verbeteren en een goede samenhang verzekeren tussen de verschillende beheerders.

Het Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling (GPDO, 2018) beoogt in het bijzonder het groene netwerk te versterken, ofwel groene ruimten en hun omgeving kwalitatief en kwantitatief te ontwikkelen alsook de structurerende assen die ze verbinden. De globale doelstelling is de oppervlakte van de groene ruimten toegankelijk te houden voor vele inwoners niettegenstaande de verdichting van de habitat die de komende jaren zal plaatsvinden en die onmisbaar is om het hoofd te bieden aan de demografische groei. Het GPDO voorziet ook om nieuwe groene ruimten te creëren in de centrale wijken, de verschillende functies van de groene ruimten te optimaliseren, de integratie van het groene netwerk in de stedelijke ruimte te verbeteren en aan te vullen en de verbindingen die het groene netwerk vormen te verbeteren.

De kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkeling van de publieke groene ruimten komt ook voor in verschillende paragrafen van de Brusselse gewestelijke beleidsverklaring (2019). Deze voorziet in het bijzonder :

- de revitalisering van de wijken te versterken om de openbare ruimten en openbare structuren in de buurt te garanderen (kinderdagverblijf, school, parken, sportinfrastructuur...);
- dat elke Brusselaar toegang heeft tot een groene ruimte op max. 10 minuten van zijn woning (doelstelling die ook in het Natuurplan is opgenomen);
- wat de territoriale ontwikkeling betreft: de bewoonbaarheid en aantrekkingskracht van de meest dichtbevolkte centrale wijken verbeteren, in het bijzonder door groene ruimten en koelte-eilanden (...) te creëren.

Te bereiken kwantitatieve doelstellingen en eventueel statuut:

Er bestaan geen specifieke kwantitatieve doelstellingen betreffende de oppervlakten van groene ruimten die door Leefmilieu Brussel worden beheerd. De bestaande doelstellingen betreffen alle groene ruimten die voor het publiek toegankelijk zijn (dus ook de groene ruimten die door de gemeenten worden beheerd): voor elke Brusselaar toegang tot een groene ruimte op max. 10 minuten van zijn woning, behoud van de oppervlakte van groene ruimten die toegankelijk zijn voor vele inwoners en dit ondanks de demografische groei.

2 METHODOLOGISCHE FUNDAMENTEN

Definitie:

- Oppervlakte van groene ruimten die door de afdeling Groene ruimten van Leefmilieu Brussel worden beheerd

Eenheid:

Hectare

Berekeningswijze en gebruikte gegevens:

De gebruikte gegevens zijn de gegevens uit de gegevensbank die door de afdeling Groene ruimten (AGR) worden beheerd betreffende de oppervlakte van groene ruimten die ze beheren. Deze gegevens zijn ook intern toegankelijk via de gegevensbank QGIS van LB en in Geodata (zie **Groene ruimten beheerd door Leefmilieu Brussel** <https://geodata.leefmilieu.brussels/client/view/96ac8227-2cbb-4c64-b445-6c19f123f910>). Onlangs werden oppervlakten van de groene ruimten die door de AGR werden beheerd opgemeten door landmeters om over een nauwkeurige afbakening van hun omtrek te beschikken. De gebouwen zijn niet inbegrepen in de oppervlakten die in de gegevensbank zijn ingevoerd. Deze gegevensbank omvat ook de groene ruimten die door de onderafdeling Bos en Natuur worden beheerd. Het gebruik van het geografisch informatiesysteem (GIS) voor de groene ruimten die zich in 2, zelfs 3 gemeenten bevinden, maakt het mogelijk de oppervlakten te berekenen die zich in elk van de gemeenten bevinden.

Aanbevolen periodiciteit van het updaten van de indicator;

Om de 2 jaar

3 OPMERKINGEN BETREFFENDE DE METHODOLOGIE OF DE INTERPRETATIE VAN DE INDICATOR

Beperking/voorzorgsmaatregel bij het gebruik van de indicator:

Het is niet mogelijk een historische reeks betreffende de groene ruimten die door de AGR worden beheerd nauwkeurig op te stellen. Dit valt te verklaren door verschillende factoren :

- Momenteel zijn de gebouwen uitgesloten van de oppervlakte van de beheerde groene ruimten (bv. Jubelpark) maar dit was niet altijd het geval in het verleden.
- Bepaalde evoluties van perimeters en oppervlakten zijn verbonden aan de evolutie van cartografische tools en niet aan een reële evolutie van de oppervlakte (in het verleden werden sommige oppervlakten van groene ruimten soms gekwantificeerd met een kleine onduidelijkheid).

De zeer nauwkeurige afbakening van de groene ruimten die door Leefmilieu Brussel worden beheerd, is nog steeds aan de gang, wat verklaart waarom de oppervlakte van bepaalde groene ruimten is gewijzigd tussen de vorige versie van de berekening van de indicator (januari 2020) en de gegevens die nu worden voorgesteld (september 2021),

zonder dat dit altijd overeenstemt met een reële wijziging van de oppervlakte op het terrein. Zo heeft tussen de jongste twee edities van het verslag over de staat van het leefmilieu de herziening (op de kaart) van de afbakening van de Rood Klooster-site die door de afdeling Groene ruimten wordt beheerd, geleid tot een vermindering van de oppervlakte met bijna 7 ha. Deze vermindering komt overeen met het feit dat de vijvers, die worden beheerd door de onderafdeling Bos en Natuur, niet langer worden meegerekend bij de groene ruimten die worden beheerd door de afdeling Groene ruimten. Omgekeerd is de geïnventariseerde oppervlakte van het Pedepark tussen 2020 en 2021 toegenomen, rekening houdend met de oppervlakte van het watervlak.

Bepaalde groene ruimten worden trouwens beheerd door de onderafdeling Bos en natuur (Brussels Zoniënwoud, natuur- en bosreservaten, bepaalde semi-natuurlijke gebieden). Om organisatorische redenen is het beheer van bepaalde groene ruimten soms overgegaan van de ene afdeling naar de andere. Dit is bijvoorbeeld het geval voor het beheer van het Laarbeekbos, dat in 2019 van de onderafdeling Bos en natuur naar de AGR is overgegaan en vervolgens in 2022 terug naar de onderafdeling Bos en Natuur.

Om de oppervlakte te kennen van alle groene ruimten die door Leefmilieu Brussel worden beheerd, moeten de oppervlakten die door de afdeling Bos en Natuur worden beheerd worden toegevoegd: Brussels Zoniënwoud, bossen van Dieleghem en Laerbeek, enkele bossen van Ukkel (Verrewinkelbos, Hauwaertkapel, Buysdellebos, domein Latour de Frein), natuur- en bosreservaten (zie gedocumenteerde fiche over semi-natuurlijke ruimten en beschermde groene ruimten) en enkele semi-natuurlijke ruimten, soms ter ondersteuning van andere organisaties (Vuursteendomein, Hof ter Musschen,...). Er moet worden vermeden om de reservaten in het Zoniënwoud 2 keer te tellen. In 2021 werd ook de afbakening van de oppervlakte van het Zoniënwoud, dat door de onderafdeling Bos wordt beheerd, verfijnd. Zo is onder meer de bosgrens aan de rand van de ring ongeveer 3 meter opgeschoven om samen te vallen met de omheining die in het kader van het Life-project OZON is geplaatst.

Interpretatie:

Een verhoging van deze indicator (overeenstemmend met een reële verhoging van de oppervlakten op het terrein en niet met een herziening van de berekening van deze oppervlakten) kan het resultaat zijn van verschillende oorzaken die moeten worden geïdentificeerd:

- wijziging van beheerder (in Leefmilieu Brussel of tussen entiteiten, bv. Groene ruimte waarvan het beheer van een gemeente op Leefmilieu Brussel wordt overgedragen);
- aanleg van een nieuwe groene ruimte.

De aanleg van een nieuwe groene ruimte maakt het mogelijk het gebrek aan groene ruimten in bepaalde wijken te verminderen en is dus positief. Het terug in beheer nemen van de gemeentelijke parken door het Gewest maakt het mogelijk het netwerk van gewestelijke parken te versterken en zal het op termijn mogelijk maken de coherentie van hun inrichtingen te verbeteren (gedifferentieerd beheer, bewegwijzering, meubilair,...) en schaalvoordelen te verwezenlijken (aankoop van planten, materiaal, landschapsarchitecten en terreinpersoneel). Het zal bovendien de verwezenlijking van gewestelijke projecten vergemakkelijken, zoals de groene wandeling, de groene en blauwe netwerken, het speeln netwerk of de ontwikkeling van de sportactiviteiten in de parken. Voor de groene ruimten die zich in kwetsbare gebieden bevinden kan er zo een parkbewaking worden ontwikkeld die is aangepast aan de lokale sociale realiteit.

Methodologische moeilijkheden:

- Zie de bovenvermelde beperkingen

Aanvullende gegevens (voor interpretatie, meer gedetailleerde analyse,...)

- Oppervlakten van groene ruimten die door de onderafdeling Natuur en Bos worden beheerd (zie hierboven), cf. indicator semi-natuurlijke sites en beschermde groene ruimten.
- Oppervlakten van moestuinen die worden beheerd door Leefmilieu Brussel (met inbegrip van de oppervlakten van groene ruimten beheerd door de AGR), cf. focus op de stadsmoestuinen.
- Oppervlakten van de groene ruimten die toegankelijk zijn voor het publiek in het Brussels Gewest, met inbegrip van de groene ruimten die worden beheerd door

gemeenten en andere (verenigingen, enz.), zie focus op groene ruimten die toegankelijk zijn voor het publiek.

4 LINKS MET ANDERE INDICATOREN OF GEGEVENS (VERSLAGEN OVER DE STAAT VAN HET LEEFMILIEU IN BRUSSEL)

- Focus : Collectieve en familiale moestuinen, 2020
<https://leefmilieu.brussels/burgers/tools-en-data/het-milieu-stand-van-zaken/leefmilieu-voor-een-duurzame-stad#collectieve-en-familiale-moestuinen>
- Indicator: Semi-natuurlijke sites en beschermd groene ruimten, 2021
<https://leefmilieu.brussels/burgers/tools-en-data/het-milieu-stand-van-zaken/groene-ruimten-en-biodiversiteit-stand-van-zaken#semi-natuurlijke-sites-en-beschermd-groene-ruimten>
- Focus : Voor het publiek toegankelijke groene ruimten, 2022
<https://leefmilieu.brussels/burgers/tools-en-data/het-milieu-stand-van-zaken/groene-ruimten-en-biodiversiteit-stand-van-zaken#voor-het-publiek-toegankelijke-groene-ruimten>

5 VOORNAAMSTE INSTELLINGEN DIE BETROKKEN ZIJN BIJ DE ONTWIKKELING VAN GELIJKAARDIGE INDICATOREN (EUROPA, BELGIË, ANDERE INDIEN RELEVANT)

-

6 BIBLIOGRAFISCHE REFERENTIES (METHODOLOGIE, INTERPRETATIE)

-

7 DEKKING IN TIJD EN RUIMTE

Temporele reeks beschikbaar:

Vanaf 2019

Ruimtelijke dekking van de gegevens:

Brussels Gewest

Datum jongste update van de indicatoren:

Maart 2023

Datum jongste update van deze methodologische fiche:

Maart 2023

